

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 28. De sepulturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

cularium: nam in feodalibus alius ferè est successiois ordo, ut patet ex c. 1. *D. natura success. Feud. & cap. 1. De successione Feudi.*

6. Clericis verò succedunt ab intestato, in bonis quidem patrimonialibus & proprio labore atque industria quæ sitis primo loco liberi, si quos habeant ex legitimo matrimonio, ut si Clericus ante sacros ordines conjugatus vixerit. His deficientibus secundo ordine parentes vocantur unà cum fratribus & sororibus germanis, hoc est utroque latere junctis. Quòd si defunctus parentes superstitis non habeat, tum tertio ordine succedunt à latere venientes, secundum gradus prerogativam, usque ad decimum gradum. Consanguineis verò usque ad decimum gradum deficientibus tum Clerico ab intestato succedit Ecclesia, vel altare, cui servivit, *san. fin. XII. q. 5. c. 1. & ibid. Glof. & DD. h. s.*

In bonis autem intuitu Ecclesiæ quæ sitis succedit Collegium Clericorum, vel successor ipsius Clerici, si is bona separatim extra Collegium possidebat, uti Episcopus, Parochus & similes c. *Relatum 12. sup. De testam. c. fin. De officio Ordinarii in 6. Clement. 2. De elect. Vide c. Quia sapè 11. De elect. in 6. cap. Quoniam quidam Distinct. 75. can. Illud cum seq. XII. q. 2. Latè Guil. Redoanus De spoliis Ecclesiæ q. 8.*

Quòd si appareat demortuum & suo labore industriæque quæ sitis, & ex patrimonio habuisse bona aliqua, tum dividi ea debent in quatuor partes; quarum unam Episcopus, alteram Ecclesia, tertiam pauperes, quartam consanguinei capient c. 2. h. 2. vel loci cujusque consuetudo attendi circa hæc debet, *Piafec. 2. p. cap. 3. art. 4. n. 41.*

7. Plerisque hodie locis Clericis ab intestato decedentibus succedunt consanguinei hæredes, prout in tota Gallia obtinere, nisi sint bona comparata sub nomine & ad opus Ecclesiæ, testatur Zyp. *De iure Pontif. novo lib. 3. Tit. De testam. n. 1.* ubi subjungit, hic in Belgio Clericis intestato defunctis quoad bona mobilia succedere Capitula aut Episcopos: licet olim Comites Flandriæ Clericis testatis & intestatis in semissem mobilia succederent, usque ad Robertum Frisum, qui hoc onus remisit, sive ob metum Urbani II. sive ut scelera sua expiaret.

In Brabantia ac Comitatu Namurcensi bo;

na Clericorum bastardorum, etiam in sacris constitutorum, ex concordatis anni 1541. ab Augusti bona verò, nisi à Principe testandi licentiam obtinuerint, vel natalibus fuerint restituti, mobilia quidem spectant ad Principem & Episcopum, donec de jure vel consuetudine aliter fieri debere constiterit, *Zyp. d. loco.*

8. Et moribus ferè passim obtinuit, ut bastardis seu naturalibus succedat Princeps, si modò sine testamento, sine legitima prole, sine matre, fratribus vel sororibus, ex eadem matre natis, decedant, qua de re fufius videre licet Grivel. *Decis Dolanæ 144.* In Brabantia tamen non videntur habere testamenti facultatem activam aliter, quàm inter liberos, nisi à Principe eam impetrent, ut testatur *Zyp. d. lit. Tit. De success. qua ab intestato deser.* ut nec passivam etiam de jure habent, respectu patris, *Ausb. Ex complexu Cod. De incestis nuptiis. Mysling. cent. 1. Observat. 35. Zyp. & Grivel. citis locis fufe.*

TITULUS XXVIII.

De Sepulturis.

§. I.

Quid sit Sepulcrum ac Sepultura.

1. 2. *Quid sit Sepulcrum & Sepultura.*
3. *Olim ne in civitate quidem quis sepeliebatur.*
4. 5. *Hodie in Cæmeteriis, in & apud Ecclesiis.*

Us Sepulturæ, ut & jura decimarum, primitiarum & oblationum spectans ad bona Clericorum externa, quæ non ab Ecclesia accipiunt, sed à laicis ratione ministerii Ecclesiastici. Sed & de sepulturis ideò sequitur, quia spectat ad Episcopum, quem diximus ante esse executores ultimarum voluntatum, non solum ut bona testatorum atque intestatorum legitimè distribuantur, verum etiam, ut corpora eorum, si Christiani & Catholici pie in Domino obdormierint, juxta morem consuetam sepulturæ mandentur,

1. *Observandum in primis hic, Sepulcrata*

alio locum concavum, quo corpus ossaque hominis condi solent, à sepeliendo; ut simulachrum à simulando, Lavacrum à lavando: ejusque appellatione omnis locus sepulturae continetur. *l. Prator § sepulcri D. de sepulcro violato.*

1. Ipsa verò sepultura quandoque sepulchrum significat, *can. Aurum xii. q. 2. can. Serenium xxiv. q. 8 cap. penult. h. t.* quandoque actum ipsum sepeliendi, seu officium, quod sepeliendis corporibus impenditur, *can. Præcipuum xiii. q. 2 c. Non satis inf. De Simonia*, ubi prohibetur venditio sepulturae. Hinc Cicero in *Vetium*; *Disco mercedem funeris ac sepulturae constitui nefas fuisse.* Quo pacto autem Sepulcrum à Monumento distinguitur, tradit Florentinus *J. C. in l. Monumentum 24. D. de relig. & sumpt. funerum.*

3. Olim nec in Ecclesiis, nec in civitate quidem sepulcra fieri permittebantur: sic enim ait *Lex xii. Tab. Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito.* Cicero *lib. 2. de Legib.* Quod ipsum vetarunt Dioclet. & Maximian. in *l. Mortuorum 12. Cod. de Religiosis & sumpt. funerum*, & Hadrianus, teste Ulpiano in *l. D. de sepulcro violato*: sex extra oppidum, more Græcorum, mortui sepeliebantur, & si introferrentur, id summo honori concedebatur, ut notat Cicero *pro Flacco*. Videatur hac de re Jarius Petrus *Græ. Thol. Syntag. Juris universi lib. 43. cap. 13.*

4. At apud Christianos hodie locus communis sepeliendis corporibus est destinatus, & Cœmeterium appellatur, à Græco verbo *Κημίσια*, quod sopio significat seu dormire facio, quasi Dormitorium, quia mortui in eo dormire dicuntur, *l. ad Thessal. 4. can. Aurum xii. q. 2. can. Vivemus quo 26. & can. Qui divina xii. q. 2. do.* nec scilicet in resurrectione generali à Deo excitati evigilent. Et ideo nimia mortuorum lamentatio ex pusillanimitate & desperatione futuræ resurrectionis quodammodo provenit, *d. can. Vivemus quo eum seq.*

5. Sunt autem Cœmeteria per Episcopum ab aliis locis profanis & puris dividenda ac consecranda, juxta Ecclesias vel intra confinia earum, *can. Sicut xvii. q. 4. ad sepeliendos Christianos, d. can. Aurum xii. q. 2.* Idque iustis de causis; veluti ut mortuorum cadavera minus ab immundis vexentur spiritibus, & mortui Sanctorum illorum commendentur patrioci-

niis, quorum nomini consecrata est Ecclesia, in qua vel ejus cœmeterio sepulti sunt, *can. Non existimemus xii. q. 2.* Præterea ut defunctorum proximi, ad loca sacra venientes, suorum, quorum sepulcra contueantur recordentur, & pro iis piis Deo preces fūdant, *can. Cum gravia xii. q. 2.*

Unde & sepulcra seu cœmeteria apud illas Ecclesias & Monasteria ex antiquo disposita reperiuntur, in quibus Religiosorum Fratrum conventus sunt constituti, & orationes atque Missarum solemnias tam pro vivis quam pro defunctis frequentius celebrantur, *c. Fratritatem 3. h. t.*

§. II.

Jus Sepulturæ ad quam Ecclesiam spectet.

1. *Sepeliendus quilibet in Ecclesia parœciali.*
2. *Etiam cum ruri agens ruralia exercendi causa, ibidem decesserit.*
3. *In loco inter dicto nemo sepeliendus.*
4. *De peregrinis, exteris & scholaribus.*
5. *De Prælati & Religiosis.*
6. *De Clericis.*

1. Regulariter autem sepeliendus est quilibet in Ecclesia parœciali, vel cœmeterio ejus, in qua recepit aut recipere debuit Sacramenta, & audire divina, *c. 1. c. In nostra 10. h. t. c. Is qui eod. in 9.* Quod si verò quis in una Ecclesia audierit divina, in alia perceperit Sacramenta, aut fuerit parœcianus duarum Ecclesiarum, habentium jus sepulturæ (veluti si domicilia duo in diversis habuerit parœciis, & in utroque pariter habitaverit, aut habuerit domicilium partim unius, partim alterius parœciæ, *juxta Glos. in c. Cum quis id 3. notab. eod. in 6.*) locus erit præventioni, *arg. c. Duobus de rescriptis in 6. c. Cum quis, & Glos. ibid. divisa quarta inter dictas Ecclesias, d. c. Cum quis & ibi Glos.* Alioquin de sepultura alicujus contēditibus sese interponet Episcopus, & definiet, eo inspecto, ubi quis pro majori tempore habitare fuerit solitus.

2. Habens domicilium in civitate vel castro, seque ad villam conferens ruralem recreationis aut ruralia exercendi causa, ibique inopinato interitu, non electa sepultura, decedens non in Ecclesia parœciali dictæ villæ, sed sua seu civitatis, vel potius in sepulcro majorum, si alibi habeat,

habeat, sepeliri debet, dummodò absque periculo ad illud asportari valeat, *c. Is qui hoc tit. in 6. quartâ tamen data Ecclesiæ rurali, in qua percipit Sacramenta.*

3. Tempore verò interdicti Ecclesiastici, is quem aliàs in sepulchro majorum suorum sepeliri oportuit, sepelietur in Ecclesia parœciali, vel Cathedrali, si & ista non sit interdicta. Quod si hæc omnes interdicto subjaceant, in nulla earum sepeliri quis potest, *¶ Pr. privilegia sup. de privilegiis.* sed in Monasterio proximiori, Sylvester in *V. Sepultura n. 8.*

4. Peregrini, si deferri commodè ad sepulera majorum possint, in iis sepeliendi; sin minus aut si majorum sepulera ignorentur, præventis oni locus erit inter Cathedrali & parœcialem Ecclesiam, nisi Sacramenta perceperint in parœciali, quia tunc tacitè censentur elegisse inibi sepulturam: quemadmodum & advena qui primùm venerint, animo manendi in eo loco. Idem dicendum est de Scholaribus aut damnatis ad mortem, nisi contraria sit consuetudo: deque exteris ac forensibus, habentibus hospitium in civitate, cum in ea Sacramenta percipiant: imò etiam de viatoribus transeuntibus, nec habentibus hospitium. Nam licet hoc casu Glof. & nonnulli alii jus sepulturæ asserant vindicentque Cathedrali: verius tamen est, spectare illud ad parœcialem Ecclesiam, præsertim si per presbyterum parœcialem fuerint administrata Sacramenta, Riccius in *Praxi Decis 659.*

5. Prælati Regulares sepeliri debent in Ecclesia suæ Prælaturæ, vel, si in duabus Ecclesiis Prælati existant, ubi moriuntur, Archid. in *d. e. Cum quis h. t. in 6.* Religiosi verò non peregrini in loco suæ religionis, vel alias in Monasteriis sui Ordinis, si illuc commodè transferri possint, aut in parœcia loci, in quo decedunt, *san. l. XVI qn 1.*

6. Denique Clerici in Ecclesiâ, in qua sunt beneficiati, quia ibi censentur habere domicilium, *c. 3. de tempor. ordinat. in 6.* maxime Prælati, qui habentur pro viris & conjugibus Ecclesiæ, *san. Si vir v. n. qn.*

l. 2. c. 3. sup. de translat.

Episcopi.

§. III.

Electionem sepulturæ unicuique liberam esse.

1. *Libera cuique electio est sepultura.*
2. *Etiâ uxori, inconsulto marito, & filio familia.*
3. *Non verò Religiosis, aut condemnatis per sententiam.*
4. *In hac electione variare licet.*
5. *Pœna sepelientis alienum parœcianum.*
6. *Electio sepultura alteri committi potest.*
7. *Ius funerandi quibus Ecclesiis competat.*

1. **R**egula superior, dictans quemque sepeliendum in Ecclesia parœciali, seu ejus cœmeterio, in qua recipit aut recipere debuit Sacramenta, & audiæ divida, fallit, si vel elegerit alibi sepulturam; aut alibi sepultra majorum habeat: liberum enim est cuilibet, quo velit loco, dummodo vel ex jure communi vel ex privilegio jus funerandi illi competat, sepulturam sibi deligere, *c. 1. in V. nulli tamen negamus, & c. Cum super hoc tit. e. 2. §. fin. hoc tit. in 6.* Sic Christus natus in Bethleem, nutritus in Nazareth, *Matth. 2.* sepultus fuit Jerosolymis in sepulchro Joseph.

2. Aded autem electio sepulturæ libera est, ut etiam uxor, in consulto marito, & filius existens in potestate patris, modo sit pubes, sine patris consensu hanc potestatem sibi vindicet, *c. De uxore hoc tit. & c. pensit. eod. in 6.* quia effectus electionis conferatur in tempus, quo mulier solvitur à lege viri, & filius à patria potestate. In iis autem, in quibus attenditur effectus paria sunt, dispanere tempore habili, vel inhabili, modo effectus in tempus habile conferatur, *l. Quod sponsa Cod. de donat. ante nuptias. l. In tempus D. de hered. instituendis.* Et propterea, sicut liberum viro est eligere sepulturam, ita & mulieri, *d. cap. De uxore:* ob eandemque causam etiam servus sepulturam eligere potest, *Joan. And. in d. c. De uxore,* quia in spiritualibus cessat, patria aut dominica potestas, *cap. 1. infra De conjugio servorum.* Filio verò impuberi ob defectum iudicii patet sepulturam eligi, si id ferat loci consuetudo: alioquin eâ cessante in sepulchro majorum vel parœciali Ecclesia sepeliendus est, *d. e. penult.*

3. Religiosi quoque, cum non habeant velle aut nolle, eligere sibi sepulturam nequeunt, *nib*

nisi forte ad eum remota à suis degant monasteriis
ut cum moriantur ad ea commodè transferri
non possint, *e. uli hoc tit. in 6.*

Similiter nec ad iudicium morti per sententiam,
Lectus Zech⁹ de Republica Christiana c. 28. *versic.*
Sic modo fallit, licet Sacramenta percipere valeant
Clement. 1. De pœnit. & remissionibus Vti nec fu-
nibus, *arg. cap. fin. sup. de successione ab intestato.*

Ceteroquin adeo libera electio est in ex-
teris adultis seu puberibus, siue masculis, si-
ue feminis, ut etiam, antiqua sepultura dimissa
totam eligere cuilibet liceat, & quidem in
loco minus religioso; veluti in Capella, in
qua rarius, aut semel tantum in anno celebra-
tur, *cap. 2. §. fin. hoc tit. in 6.* modò id malitiosè
non fiat.

4. Quin etiam in hac electione variare quis
potest usque ad extremum vitæ spiritum, licet
promississet antè se tali loco inhumandum, vel
aliam Ecclesiam non electurum, *cap. 1. hoc tit.*
in 6. c. 1. de pactis in 6. Imò verò districte inhi-
beatur Clericis ac Religiosis, ne quem inducant
ad eligendum apud se sepulturam, vel jam e-
lectam alterius non mutandam: aliterque
facta electio nullius firmitatis decernitur,
iudeturque defunctus deferri ad eum locum, in
quo, cessante tali electione, sepeliendus erat, *d. c.*
1. hoc tit. in 6.

5. Quòd si qui in alienum parochianum sepelie-
runt, quem sepelire non debebant, vel quia
canonicam portionem suæ Ecclesiæ non re-
liquerit, & Fraternalitatem hoc tit. vel quia ubi non
elegerit aut potuerit sepeliri: *e. in nostra 10. ver-*
sic. Et si demque h. t. tenentur illi, quicumque de-
demum sint, ad restitutionem cadaveris eum om-
nibus, quæ occasione sepulturæ quomodolibet
acceperint, e. Ex parte 5. cap. Cùm liberum 6. h. t.
Quam nisi fecerint intra decennium, Eccle-
sia, in qua sepultus fuerit, simulque cœme-
terium eo ipso Ecclesiastico subijciunt inter-
dicto, quouique restitutioni satisfiat, *e. 1. hoc t.*
in 6. & ibid. Glos.

Nec etiam in potestate consanguineorum
est, ut defunctum extra parochiam aut majo-
rum sepulcrum sepeliant: excepto patre, qui
pro filio impubere sepulturam eligit, *e. De ux-*
ore 7. hoc tit. & c. Licet eod. in 6. 6. Possè tamen
quem sepulturæ suæ electionem alteri commit-
tere tradit Riccius in *Fraxi Desis* 663. ubi Do-

ctus subjicit, electionem sepulturæ probari
etiam per testes singulares, & sepulchrum fami-
liæ vel hereditarium probari ex inspectione li-
terarum, ipsi sepulcro inscriptarum.

7. Dixi antè; quemlibet sepeliendum in Ec-
clesia, quæ jus funerandi habeat: nec enim jus
illud omnibus Ecclesiis competit, sed tantum
habentibus populum seu parochianos, vel ex
privilegio aliquo, *e. Nimus iniquus 16. & c. seq.*
inf. de excessibus Prælatorum, e. Vi privilegia 24. inf.
de privilegiis. Cujusmodi privilegium Prædica-
toribus & Minoribus competit, *Clement. Du-*
dum hoc t.

8. An autem hi possint de jure communi
processionaliter intrare parochiam, & per se,
invito Pastore, accipere funus in sua Ecclesia
sepeliendum, quæri potest. Possè tradit Ema-
nuel Roderic. *Quæst. Canon. & Regular. tomo 3.*
& Oldradus *Consil. 252.* Nihilominus nuper
consultus in hac causa contrarium respondi,
motus *text. in can. Ecclesiis XIII quæst. 1.* Idque
etiam tradit & probat Oldradus sibi contrarius
Conf. 82. Late Rebuff. *Ad Constitutiones Regias*
de sent. excommunicat. art. 3. Glossa 1. n. 3. Si quæ
verò sit hac in re consuetudo vel pactum, om-
nino servari debet.

§ IV.

De Sepulcro majorum.

1. Conceditur etiam laicis habere sepulcrum in Ec-
clesiis.
2. Sepulcrum alia Familiaria, alia Hereditaria.
3. Pacisci non licet, ut quis solus in loco aliquo ha-
beas sepulturam.
4. Qui veniant nomine Majorum quo ad sepulcrum
majorum.
5. Filiis apud quos sepeliendis.
6. Vxor ubi sepelienda.

1. Cessante dicta electione, si quis sepulcrum
majorum habeat, in eo sepeliri eum o-
porteret, *e. 1. hoc t. cap. 1. eod. in 6.* Sic Abraham, Isaac
& Jacob, in remotis existentibus, voluerunt sepe-
liri in sepulcro majorum suorum, *Genes. 25. 49.*
& 50. Et licet aliquando fuerit prohibitum
laicos sepeliri in Ecclesia, *can. Præcipiendum*
XIII qu. 2. tamen ex humanitate quadam con-
ceditur iis, ut etiam in Ecclesia aliqua vel cœ-
meterio sepulcrum majorum habeant: quæ alio-
quin

quin ipsis tamquam res spirituales competere nequeunt, nec quoad proprietatem, nec quoad possessionem aut quasi, Abbas in s. *Quando ad finem sup. de iudicio.*

2. Hinc iuxta Caium J. C. in l. *Familiaria* 3. D. *De religiosis & sumpt. funerum*, distingui potest inter Familiaria & Hereditaria sepulcra, quod Familiaria sint, quæ quis sibi familiarique suæ constituit: quorum jus non transit ad cognatos vel affines, si non instituantur hæredes, l. *in familiarium* Cod. de relig. & sumptib. funer. Hæredibus tamen, quamquam extraneis competit, l. *in consequenter* §. 1. D. *Familie erciscundal. l. in sepulchri* 13. Cod. d. tit. Hereditarium verò dicitur, quod quis sibi hæredibusque suis constituit, vel, ut Ulpian. ait in l. 6. D. *de religiosis &c.* quod paterfamilias juri hereditario acquisivit.

3. Non potest tamen iniiri pactum, ut in sacello aliquo præter posteros fundatoris nulli alii sepeliantur. Quin tali pacto, tanquam turpi, non obstante, poterit Prælati urgente necessitate, veluti si locus alius ad sepeliendum non sit, alios inibi sepelire, Archidiacon. in can. *præcipimus* 111. qu. 1. Lud. Rom. *Singul.* 189. Cessante verò necessitate, vel justa causa, non debet Prælati seu Rector Ecclesiæ electam vel propriam alicujus sepulturam eo invito alteri concedere, Bart. in l. 2. §. 1. D. *de operib. publ.* l. 2. §. 1. *Si plures D. de relig. & sumptib. fun.* At deficiente familia concedi ea aliis potest. Zechus *De Republ. Christiana* c. 28. num 6 dummodo insignia primi fundatoris non auferantur à sepulcro, ut ex aliis docet Zech *d. loco.*

4. Cæterùm Majores dicuntur pater, avus, & alii superiores l. *in iuriconsultis* 10. §. *parentes* 7. D. *de gradibus*, l. *Quacumque* §. *parentes* D. *de in ius vocando.* Hic vero Major proprie dicitur pater & avus, eo quòd in uno sepulcra procedat ex affectione, quæ inter vivos fuit, quæque major esse solet inter filium & patrem, nepotem & avum, quam inter alios superiores, Oldrad. *Consil.* 25. Ideoque si pater & avus sint sepulti in uno loco, pro avus & triavus in alio, sepelietur filius cum patre & avo: si pater in uno loco sepultus sit, avus & alii majores in alio, sepelietur cum avo. Zech *d. loco.*

Frater autem & soror in eodem sepulcro sepeliendi sunt, can. *Vnaquaque* 111. qu. 2. §. 5. Filii verò naturales in sepulcro patris, nisi is fuerit

in dignitate constitutus, arg. l. *Ex facto* §. *si quis* 4. D. *ad S. C. Trebell.* Spuri & legitima à Principio sepeliuntur cum matre, nisi ea illustis fuerit, l. 1. D. *ad municipalem*; aut aliud petierit pater. Legitimi verò & naturales cum patre, sicut hæredes ejus existant, can. *Ebron* 111. qu. 1. Oldradus *d. consil.* 25. §. 257.

6. Quantum ad uxorem attinet, si sepulturam non elegerit, sepelienda est in sepulcro viri, d. can. *Vnaquaque* 111. qu. 2. ut quos conjugii unum conjugium, quorumque mens una fuit in vita conjugat & sepulcrum, d. can. *Ebron*, §. 4. can. *Vnaquaque*, nisi à viro separata aut vir ipse excommunicatus fuerit. Quòd si plures habuerit viros, nec elegerit sepulturam, cum ultimo, cujus domicilium retinet & honorem, tumulanda est, l. *qui h. t.* in 6. licet vidua facta transtulerit se ad domum patris vel alium locum, si verò decedat ante virum, statim confuetudini, vel sepelietur in sepulcro majorum mariti sui, si is declaret se velle ibi sepeliri, vel alio loco, quem sibi elegerit pro sepultura. Si non constet, ubi velit sepeliri, sepelietur in sepulcro majorum suorum, Abbas in c. *de uxore sycophantem* h. t. ubi dubitat, an vir, non electa sepultura, sepeliendus sit in sepulcro uxoris.

§. V.

De portione Canonica, parochiali Ecclesiæ debita.

1. Portio Canonica ex quibus bonis detrahenda.
2. Quantitas illius.
3. Privilegiati an & quatenus exempti à Canonica portione.
4. Ex quibus non debentur deista portio.

1. Quòd si quis extra Ecclesiam suam parochialem sepeliatur, vel quia sepulturam alibi elegerit, vel ob sepulcrum majorum suorum, tunc ex bonis, quæ illi loco seu Ecclesiæ in qua sepulturam elegit, etiam exemptæ, debetur portio, ut vocant, Canonica Ecclesiæ parochiali, in qua percepit Sacramenta, & audivit divina, vel percipere atque audire debuit, pro labore & cura animarum, quam Curatus gessit, cum sit æquissimum, ut consolationum sint socii, qui fuerunt passionum, juxta Apostoli dictum, cap. 1. c. *Relatum* 2. §. *ibi innocenti.* Cum super d. c. in postea 10. h. t. c. *Cum quis*

quis in 6. e. *Requisiti* 15. *sup. De testamentis.*
 Sed & cum quis, in aegritudine constitutus, se
 suaq. offert monasterio, debet eadem portio
 Ecclesiae parochiali, dummodò ex aegritudine
 illa decellerit, e. *De his* 7. h. t.

1. Portio autem Canonica quandoque est
 quarta pars bonorum, quæ defunctus reliquerit
 Ecclesiae, in qua vel juxta quam sepeliri voluit,
 ut in d. c. *Cum super* 8. h. t. quandoque tertia, ut
 in e. 1. quandoque media, ut in e. 2. quandoque
 minor, ideoque in ejus quantitate definienda
 loci cujusque spectanda est consuetudo, e. *Cer-*
tificari 9. & *ibid.* DD. h. t. Notatque Abbas,
 sufficere consuetudinem decem annorum, quia
 non sit contra jus, sed præter jus; maximeque
 attendi hic debent statuta & concordata, si qua
 sint, e. *ult. De pactis* in 6. Et hinc Concil. Tri-
 dent. *Sess.* 15. *cap.* 13. decernit, ut quibuscumque
 in locis jam ante annos quadraginta quarta, quæ
 funeralium dicitur, Cathedrali aut parochiali
 Ecclesiae solita fuerit perfolvi, eadem integro
 jure & eadem portione, ut antè, eidem Ecclesiae
 persolvatur; non obstantibus concessionibus,
 gratis, privilegiis, etiam Maximo nuncu-
 patis, aut aliis quibuscumque.

3. Estque hæc mens Pontificum, hujusmo-
 di privilegia concedentium, ut iis privilegiati
 civiliter & urbanè utantur, ut scribit Zyp. h. t.
 n. 7. Unde quamvis à Pio V. & antè à Julio III.
 & aliis, quorum meminit Choppin. *Monast.*
lib. 2. *tit.* 1. n. 3. per specialia privilegia Prædica-
 tores, Minores, & ceteri Medicantes Ordi-
 nes exempti videantur à quarta funeralium,
 quam antè de jure solvere tenebantur, juxta
 d. c. *In nostra* 10. hoc *tit.* & *Clement. Dudum* *verse.*
Verum eod. tit. ubi jubentur solvere quartam
 parochialibus Ecclesiis tam de obventionibus
 quam funeralibus (id est iis, quæ cum funete
 deferuntur) quibuscumque & quomodocum-
 que relictis, distinctè, vel indistinctè, ad quos-
 cumque certos vel determinatos usus; etiam de
 quibus Canonica portio ab aliis Ecclesiis dari
 vel exigi non consuevit, vel non debet de jure,
 prout latius in d. *Clement. Dudum* *Glos. ibid. ad*
funeralibus; ubi ostendit per d. *Clement. cot-*
rigit. c. 2. in Extravag. communib. h. t. secun-
 dum cujus dispositionem etiam candelas sibi
 ex integro retinebant; tamen idem Pius V.
 Pont. declaravit mentem suam fuisse hanc, in-

vitandi scilicet Parochos, ut quoties eorum pa-
 rochiani in Ecclesiis Mendicantium sepeliun-
 tur, ipsi quoque præsentibus intersint, ac prop-
 terea quartam partem consequantur omnium,
 quæ ab hæredibus defunctorum pro funeralibus
 dantur, Officia tamen mortuorum, & alia mu-
 nia, quæ in hujusmodi monasteriis adhiberi so-
 lent, non à Canonicis, Parochis, aut Clero, sed
 ab ipsis Fratribus peragi debent. Mar. Antonius
 Genuei in *Praxi Neapol. cap.* 62.

4. Cæterum Canonica hæc sive legitima pa-
 rochialis portio non debetur nec detrahatur ex iis
 bonis, quæ relicta sunt aliis Ecclesiis seu piis lo-
 cis, quam ubi quis sepelitur, Glossa & Abbas in
 e. 1. in d. c. *Cum super* in e. *Certificari* 9. h. t. Nec
 ex legatis pro ornamentis, pro fabrica, luminari-
 bus, anniversario, septimo, vicesimo aut tricesi-
 mo die, sive aliis, ad perpetuum cultum divinum
 relictis, modò non subsit fraus aliqua, nec jure
 suo privetur Episcopus vel Parochus, e. *fin sup. De*
testamentis, & *ibi* Boët. *Epo. e. Ex parte vestra* 32.
inf. De verb. significat. Necitem ex donatis Eccle-
 siæ inter vivos Hostien. in d. c. 1. h. t. Non de-
 quis & armis, quæ indulta sunt militibus Jeros-
 lymitanis seu Hospitalariis, in subsidium terræ
 sanctæ, e. *In nostra* h. t. Non de relictis pro incer-
 ris malè ablatis. Debetur enim portio hæc ultra
 legatum, relictum Ecclesiae parochiali, ab eo, qui
 sepulturam sibi elegerit alibi. Cujus rei ratio est,
 quia non testator debet eam portionem parochi-
 ali Ecclesiae; sed Ecclesia vel locus ille, ubi
 sepeliri voluerit, *Clem. Dudum De sepulc.* Boët.
Epo. ad e. Officiu 14. *sup. De testam. n.* 14. & *seqq.*
 Videatur plenius de his tractans L. alius Zechius
De Repub. Christiana cap. 28. n. 18.

§. VI.

De Canonica portione Episcopali.

1. Canonica Episcopalis portio quantæ.
2. Quatenus detrahere eam possit Episcopus.
3. Ex eo, quo d. Episcopo relictum est, quatenus Ecclesie debeat sua portio.
4. Non detrahatur portio Episcopalis ex relicto pauperibus in genere.
5. Non ex relicto pro restaurations & adificatione Ecclesie.
6. Non ex relictis pro ornamentis, luminaribus, &c.
7. Non ex legato pro maritandis virginibus.
8. Non ex legato, quod sit Regularibus.

9. Non

9. Non fit detractio, nisi deductis oneribus.

10. Consuetudine introduci potest, ne quarta Episcopo debeatur.

Repetit & alia portio Canonica in Jure Pontificio, quæ dicitur Episcopalis, quia Episcopo debetur, pro cura, quam in suam diocesim impendit, ex relictis alicui Ecclesiæ, *c. Conquerente in V. mortuorum sup. De officio Ordinarius, c. Officij eum seq. sup. De testamentis.*

1. Et hæc quoque nunc est quarta, nunc tertia pars, *c. Requisisti 15. sup. De testamentis, can. Vobis, can. Concesso, can. Vultorana xii. q. 2. d. c. Conquerente: quandoq; media, can. Antiquos x. q. 1. c. 2. b. 1.*

2. Hanc autem portionem detrachere potest Episcopus, licet testator seu defunctus expresserit, quod non velit aliquid Episcopo relictum sed Ecclesiæ, quia privata testatoris dispositio generalem Canonis constitutionem immutare nequit, *d. c. Requisisti vers. secus autem.*

2. Quemadmodum verò Episcopo competit sua portio, si quid Ecclesiæ relinquatur, ita si quid Episcopo relictum fuerit, ex eo Ecclesia Parochialis suam Canonicam detrahit portionem, nisi expresserit testator, quod velit illud esse Episcopi tantum, aut præsumatur relictum Episcopo intuitu personæ, & non Ecclesiæ, veluti quia à conjuncto ac propinquo relictum ei sit, *d. c. Requisisti vers. Si verò relinquatur.* Aliàs quando relinquatur aliquid Episcopo intuitu Ecclesiæ, veluti ab extraneo, tunc ex eo portionem habebit Ecclesia parochialis, Quod si conjunctim Episcopo & Ecclesiæ Cathedrali legetur aliquid, de eo inter ipsos Canonica est divisio facienda: quemadmodum & si istud Episcopo; & illud Ecclesiæ relictum sit; nisi stare malint voluntati & dispositioni testatoris, *d. c. Requisisti, vers. Si verò istud.* aut testator jussit Episcopum sibi relicto contentum esse, *d. c. Officij.* Cum Ecclesiis verò inferioribus Episcopus non dividit sibi relictum, quia non est illi tanta communio cum talibus Ecclesiis, sicut cum Cathedrali: quartam tamen ex iis, quæ hisce Ecclesiis relinquuntur, rectè detrahit, *d. c. Requisisti h. Secus autem:* ubi de hac re plenius videre licet, ut & in Decisione Rotæ Romanæ, quam refert Piafec. 2. p. 6. 5. art. 4. n. 40. Ubi in primis dicitur regulare esse, * A, quod de iis quæ relin-

quantur pauperibus in genere, nulla debeatur quarta. Cujus ratio est, quia quando relinquatur aliquid pauperibus in genere, illud relinquatur personis, non autem piis locis: de relictis verb personis non detrahitur quarta Episcopalis, *c. Ex parte 31. De verb. significat.* Nisi relictum esset pauperibus certi loci, quia legatum tunc videtur factam intuitu pii loci & ipsi loco.

5. In eadem Decisione resolvitur de relictis pro restauratione Ecclesiæ: matricis, adificatione & reparatione Ecclesiatum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum piorum locorum, non deberi quartam, *per text. c. ult. ubi, seu fabrica sup. De testam. c. in d. c. Ex parte, ubi, vel ad fabricam.*

An verò, si de præsentī Ecclesia non indigeat restauratione, debeatur hoc causa quarta, dubitatum fuit. Et aliis negantibus, alijs affirmantibus, in eadem Decis. resolutum fuit, attendendam esse formam legati: v. g. si testator velit statim vel in singulos annos aliquid solvi pro restauratione Ecclesiæ, quæ reparatione non indigeat, ut tunc debeatur quarta: non si pro restauratione Ecclesiæ ita legaverit, quoties ea indigebit.

6. Et ita quoque dicendum de relictis pro subventionē luminarium, ornamentorum, & aliorum, ad cultum divinum pertinentium, ex iis non deberi quartam, *d. c. fin. nisi usus esset indetermined, & non destinatus cultui divino, d. c. Ex parte c. d. c. Requisisti.*

An autem debeatur ex relictis pro alijs pijs operibus in genere, pendet, inquit eadem Decisio, à futuro eventu: quia si executores distribuerint legatum in fabricam, luminaria, ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia divinum cultum, non detrahitur quarta, *d. c. fin. c. d. c. Ex parte: secus si in piorum locorum usum non privilegium.*

7. Sed neq; detrahitur ex legato relicto pro maritandis anno quolibet duabus puellis, vel pro una puella consanguinea: quia vel sunt pauperes, & constat non deberi quartam, cum legatum sit factum personæ, & non loco; vel non sunt pauperes, & tunc quoque non debetur, cum ob eandem rationem, tum quia tale legatum non dicitur pius.

8. Non deducitur quoque ex legatis, quæ sunt Regularibus, *Extravag. l. h. t. in communib.*

bus in eo loco denegatur sepultura. Exceptis Clericis, qui si servarunt interdictum, sine campanarum pulsatione accessantibus solemnitatibus omnibus cum silentio sepeliri in cœmeterio possunt, *can. Quod in te 11. inf. De pœnit. & remiss.* Similiter si Ecclesia, vel cœmeterium subjaceat interdicto, nemo inibi sepeliri potest.

6. Quod si de facto sepeliantur, qui de jure prohibentur, Ecclesia vel cœmeterium polluitur, reconciliari que debet, priusquam alii Christiani ibi inhumentur, *c. Consulisti inf. De consecrat. Ecclesia, & ossa eorum, si discerni queant, exhumari jubentur, c. Sacris 12. h. 1.*

Qui verò hujusmodi personas, sepeliri prohibitas, contemptis Ecclesiæ clavibus, aut interdicti tempore in Ecclesia aut cœmeterio sepelire ausus fuerit, ipso facto excommunicationis sententiam incurrit, à qua non prius absolvi potest, quàm ad arbitrium diœcesani Episcopi, eis, quibus injuria irrogata est, satisfactionem competentem exhiberit, nullo exemptionis aut alio privilegio illi suffragante, *Clement. 1. h. 1.*

Hæc tamen intelligenda sunt de iis, qui impœnitentes decesserint, nec in articulo mortis reconciliati Ecclesiæ fuerint: nam si quis, dum in extremis ageret, legitime absolutus fuerit, ei cœmeterium aliæque Ecclesiæ suffragia minime deneganda sunt, *d. c. Sacris h. 1.* Et si tales damnum aliquod aliis intulerint, non obstante absolute, hæredes eorum & propinqui, ad quos bona devenierint, ad restitutionem damni illati conveniri compellique per censuras Ecclesiasticas poterunt, *d. c. Sacris, & c. In litteris 5. inf. De raptoribus.*

In eo verò, quem casus inopinatus oppressit, hanc regulam sequimur, ut cui communicabamus viventi, etiam defuncto communicemus, *c. Ex parte 11. h. 1. nisi constitit in peccato mortali cum improba impœnitenti conscientia è vita migrasse, Gloss. & Panorm. ad d. c. Ex parte per text. in can. Non assistimus, can. Pro obventibus*

xiii q. 2.

§. VIII.

An exigatur aliquid pro sepultura possit.

1. Terram semel consecratam pro sepultura vendi non posse.
2. Quatenus consuetudo soleret pro sepultura exigatur aliquid.
3. Vi & pro licentia sepeliendi quem alibi.

TAmetsi quis terram, profanam adhuc & puram seu nondum consecratam, sanctam aut religiosam factam: (per inhumationem scilicet alicujus corporis humani) *l. Parum Cod. de religios. & sumptibus funerum*) possit pro sepultura emere, *can. Anrum xi. quest. 2.*

1. Tamen terram semel religiosam factam, seu cultui divino dicatam auctoritate Episcopi, pro sepultura vendere & emere absque Simonia labe non licet: neque pro exequiis aut sepultura aliquid exigere, etiam prætextu alicujus consuetudinis, *c. Abolenda 13. hoc tit. cap. Sum nobis, & c. Audvimus, c. Non satis, s. Ad Apostolicam inf. De Simonia, can. Quarta, can. In Ecclesiasticis, can. Præcipiendum, can. Postquam presio xiii. q. 1.*

2. Quod tamen intelligendum est de consuetudine, proveniente ex coacta solutione: aliud enim dicendum de ea, quæ introducitur fuerit ex pia & laudabili devotione fidelium; nam illa servanda est, & populus ad illius observationem cogi potest, si non jure actionis, saltem officio Judicis, *c. Ex parte 18. inf. De consuetudinibus, Riccius in Praxi dec. 665. n. 4.* Quare si sepeliendus aliquid Ecclesiæ, in qua vel cujus cœmeterio sepulturam elegit, vivens tradidit, aut post mortem parentes, proximi, vel hæredes pro luminaribus vel elemosyna ultro dare voluerint, sponte oblatum accipi poterit, non etiam exigi, ne aut v. nalis dicatur Ecclesiæ, aut Clerici de hominum morte gaudere videantur, si ex eorum cadaveribus studeant quærere quolibet modo compendium; nisi, ut dictum est, pia & laudabilis consuetudo aliud dixerit, *d. c. 1. ad Apostolicam* Hæc enim in recipiendis muneribus circa spiritualia inspici debet, *can. Agatho Distinct. 63. can. Conquestus 19. q. 3.*

3. An autem pro concedenda licentia sepeliendi

hendi alibi eum, qui sepulturam non elegerit, aliquid exigi jure possit, quaerit Riccius in *Praxi Decis.* 665. Et refert posse, itaque fuisse, resolutionem à Curia Romana, quia talis licentia peti solent causa consequendi honorabiliorem locum in alia Ecclesia; ideoque propter ejusmodi praerogativam posse honorem illum pretio estimari & vendi; cum hoc casu non vendatur sepultura, quae gratis praestanda est defunctis. Videatur fultius Petri's Greg. Tholosan. *Part. Juris Canon lib. 1 Tit. 15 cap. 5. Zech. de Re-pub. Christiana cap. 28. num. 19. vers. carceans miam.*

§. IX.

De poenis violentium sepulcra.

1. Duplex in violatores est poena, Civilis & Criminalis.
2. Quibus modis sepulcrum violatur.
3. Arma & insignia à sepulcris amoveri non posse.

Postremo sepulcrorum violatores & civiliter & criminaliter puniuntur, l. 3. §. 1. de sepulcro. D. de sepulcro violato. Civilis poena est pecuniaria; solvenda iis, quorum interest vel denuntiantibus; estque centum aureorum, d. l. 3. §. 1. & si quis in sepulcro, & d. l. de sepulcro, & quanti interest, l. Liborum D. de religiosis & sumpt. funerum. Criminalis est modo mulcta, modo capitalis.

2. Violatur autem Sepulcrum variis modis: ut si quis in sepulcrum alterius, eo invito, cadaver inferat; si dolo malo quis in eo habitet, aut aedificium, aliudne, quod causa sepulcri factum non est, habeat; si ossa alio transferat, non petita licentia à Pontifice, olim Principe, vel etiam à Magistratu, si causa rationabilis transferendi occurreret. Quod obtinet, quando cadaver ibi sepultum est eo animo, ut perpetuò illic maneat; alioquin si eo animo, ut postea aliò transferatur, licebit illud transferre sine licentia, nec sepultura temporalis locum religiosum facit. Item si quis sepulcrum demoliat; & si servus id fecerit, jubente domino, poena est metallum; si absque jussu, relegatio.

Actio etiam de sepulcro violato infamiam irrogat, prout latius deducit & probat, aliaque eodem spectantia tradit Tholosanus *Syntagma Juris universi lib. 33. cap. 23 à num. 11.*

3. An autem affixio armorum in propriis sepulcris prohiberi possit, quaerit Riccius in *Praxi Decisione* 667. & resolvit non posse: subjungens, contra amoventes arma atque insignia ex sepulcris dari actionem injuriarum.

TITULUS. XXIX.

De Paroeciis & Paroecianis.

§. I.

Quae dicatur Ecclesia Parochialis, & unde.

1. Ecclesiarum varia divisiones & differentie.
2. Curata Ecclesia qua sit.
3. Qua Parochialis.
4. 5. Parochus & Parochia, item Paroecus & paroecia unde dicantur.
6. 7. Ratio instituendarum Ecclesiarum parochialium.
8. Substantialia Ecclesia Parochialis.
9. Parochia distincta esse debent.
10. Item dotata pro decente sustentatione: & ratio dotandi.
11. Vnus dumtaxat praeficiendus Ecclesia.
12. Paroecianus seu Paroecianus qui censetur.

Omissis Ecclesiarum variis divisionibus, differentiis, nominibus, pro varia ratione dignitatis, loci, formae vivendi, & similibus (ut quoddam alia dicatur Romana, alia Primitialis, Patriarchalis, Archiepiscopalis, Episcopalis, seu Cathedralis, à Cathedra seu sede Episcopi: alia collegiata, eaque vel Regularis vel Saecularis, alia non Collegiata; rursus alia Curata, alia Parochialis, alia Matrix, quae subinde

V u 2

dicitur